

Özgün Araştırma /Original Article

Mezuniyet Öncesi Araştırma Deneyimi Mezuniyet Sonrasında Bir Fark Yaratıyor mu?

Does Undergraduate Student Research Make a Difference in Postgraduate Professional Life?

Mehmet AKMAN,¹ İlkay ERGENÇ,² Çiğdem ÇELİK²

¹Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Tıp Fakültesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye
²Marmara Üniversitesi, Tıp Fakültesi Öğrencisi, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Amaç: Mezuniyet öncesinde araştırma programına katılmış ve katılmamış mezunlarımızın mezuniyet öncesi araştırma deneyimini nasıl değerlendirdiklerini incelemek ve bu deneyimin mezuniyet sonrasında bilimsel araştırmalara katılım anlamında fark yaratıp yaratmadığını tespit etmektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın tipi kesitseldir. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş hekimlere 20 Şubat-19 Mayıs 2009 tarihleri arasında uygulanmıştır. 2005 ve 2006 yılı mezunları araştırma programına katılmış grup, 2001 ve 2002 yılı mezunları ise araştırma programına katılmamış grup olarak tanımlanmıştır. Gruplar için iki ayrı anket formu oluşturulmuş, veriler elektronik ortamda toplanmıştır. Belirtilen yıllardaki mezunların tamamına telefonla ulaşılmaya çalışılmıştır (n=425). Araştırma anketinin doldurulma oranı araştırma programını alan grupta %45 (n=91), almayan grupta ise %25,5'i (n=52) olmuştur.

Bulgular: Katılımcıların %51,6'sı kadındır ve %60,8'i asistan olarak çalışmaktadır. Araştırma programını alan katılımcıların %90,1'i bu deneyimden memnundur ve meslek yaşamlarına olumlu katkısı olduğunu belirtmiştir. Çalışma grupları arasında mezuniyet sonrası iki yıl içinde bilimsel bir kongrede sözel ve poster bildiri sunma ortalamaları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Geri bildirimlere göre bu deneyim en çok "anket hazırlama", "amaç belirleme" ve "araştırma verisi toplama" konusunda faydalı olmuştur.

Sonuç: Araştırma programına katılanların bu programdan memnuniyeti ve araştırmaya yönelik motivasyonları yüksek düzeydedir. Ancak mezuniyet sonrasında bilimsel araştırmaya katılımı niceliksel olarak arttırdığı gösterilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Mezuniyet öncesi tıp eğitimi, Araştırma aktivitesi, Araştırma eğitimi

ABSTRACT

Objective: To compare medical graduates with and without undergraduate research experience in relation to oral or poster presentations after graduation.

Materials and Methods: Graduates of Marmara Medical School were enrolled in this cross-sectional study between 20th February and 19th May 2009. Students graduating in 2005 and 2006 were classified as student research exposed and those graduating in 2001 and 2002 were classified as student research naive groups. Two different questionnaires were prepared for the groups and analysed electronically. All graduates of the mentioned years were contacted by telephone (n=425). The reply rates for the questionnaires were 45% in the exposed and 25.5% in the naive groups.

Results: Fifty one point six percent of the participants were female and 25.5% were residents. 90.1% of the exposed group were satisfied with their research experience and agreed that this experience had a positive influence on their professional life. There was no statistically significant difference between the study groups for oral or poster presentations during the first 2 years after graduation. Research experience was found to be useful for preparing questionnaires, defining research aims and collecting data.

Conclusion: The satisfaction rate from the research experience and the motivation for new research were high in the exposed group. However, an added value of the research experience could not be shown quantitatively.

Keywords: Undergraduate medical education, Research activities, Research education

Başvuru tarihi / Submitted: 24.11.2010 **Kabul tarihi / Accepted:** 13.01.2011

İletişim Bilgileri: Dr. Mehmet Akman, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Tıp Fakültesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye. e-mail: makman4@hotmail.com

GİRİŞ

Sağlık alanında yapılan araştırmalar sağlık hizmetlerinin gelişmesinde önemli bir rol oynar ve kanıtı dayalı tıp uygulamaları için temel oluşturur¹.

Günümüzde tıp doktorlarının bilimsel araştırma üzerine kariyer yapmaya ilgisi giderek azalmaktadır. Özellikle son 20 yıldır azalan araştırmacı hekim sayısı bu konudaki kaygıları arttırmaktadır². Örneğin Kanada'da araştırmacı hekim sayısı 1980-1997 yılları arasında %6 azalmıştır ancak aynı zaman aralığında hekimlik uygulamalarını sadece sağlık hizmet sunumu yoluyla gerçekleştiren hekim sayısı neredeyse iki katına çıkmıřtır³. Marmara Üniversitesi Tıp Fakóltesinde gerçekleştirilen bir çalışmada fakóltemizin eğitim ve bilimsel araştırma parametreleri ülke verileri ile paralel bir seyir izlemektedir. Özgün yayın sayısı artmasına rağmen, bu özgün çalışmaların, etki değeri yüksek dergilerdeki yayın sayılarında, paralel artış izlenmemektedir⁴.

Mezuniyet öncesi öğrenci araştırma programları, geleceğin araştırmacı hekimlerinin nitel ve nicel olarak artmasına katkı yapabilir. Öğrenci araştırmaları ile mezuniyet sonrası araştırmaya katılımın artırılabilirdiği ortaya koyulmuştur^{5,6}. Ek olarak, öğrenciyken yapılan araştırmaların bilgiye ulaşma, makaleleri kanıt düzeyine ve çalışma metodolojisine göre yorumlayabilme /değerlendirebilme, kendi kendine sürekli öğrenme ve araştırma makalesi yazma becerilerinin gelişmesini kolaylaştırdığı bildirilmiřtir⁷.

Gerek bilimsel araştırmalara aktif katılımı arttırmak gerekse tıp öğrencilerine araştırma sonuçlarını değerlendirme ve etkili biçimde kullanabilme becerisini kazandırmak amacıyla ülkemizde ve dünyada bazı tıp fakólterinde mezuniyet öncesi öğrenci araştırma programları uygulanmaktadır. Bu kapsamda Marmara Üniversitesi Tıp Fakóltesi'nde 2001 yılından itibaren Klinik Uygulamaya Giriş (KUG)⁸ programı altında zorunlu bir araştırma modülü yürütölmekte ve bu ilk üç sınıf öğrencilerinin gerçekleştirdiği araştırmaların sonuçları her yıl MaSCo (Marmara Tıp Öğrenci Kongresi)'da sunulmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, KUG programını almış ve almamış mezunların; mezuniyet öncesi araştırma deneyimini nasıl değerlendirdiklerini incelemek ve araştırma deneyimi yaşamış olmanın mezuniyet sonrasında bilimsel araştırmalara katılım anlamında fark yaratıp yaratmadığını tespit etmektir.

YÖNTEM

Araştırmanın tipi kesitseldir. Marmara Üniversitesi Tıp Fakóltesi'nden (MÜTF) 2001, 2002, 2005 ve 2006 yıllarında mezun olmuş hekimlere 20 şubat-19 Mayıs 2009 tarihleri arasında uygulanmıştır. 2005 ve 2006 yılı mezunları KUG programını almış grup (n=222), 2001 ve 2002 yılı mezunları ise KUG programını almamış grup (n=203) olarak tanımlanmıştır. Gruplar için internet üzerinden doldurulacak iki ayrı anket formu

oluşturulmuş ve veri toplama işlemi elektronik ortamda Google Documents hizmeti kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Örnekleme seçilmemiş belirtilen yıllardaki mezunların tamamına ulaşmak hedeflenmiştir (n=425).

Mezunlara ulaşmak için MÜTF öğrenci işlerinin kayıtlarından yararlanılmıştır. Bu kayıtlarda mezunlara ait sadece telefon numaraları mevcut olduğundan ve elektronik posta adresleri olmadığından, araştırmanın telefonla yürütölmesine karar verilmiştir. Numaralar aranarak mezunlar araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve araştırmaya davet edilmişlerdir. Bu aşamada 3 mezun araştırmaya katılmayı reddetmiştir. şekil 1'de çalışmada ulaşılabilen katılımcı sayısı akış şeması halinde verilmiştir.

Katılımcı sayısını arttırmak için "facebook", "MÜTF mezunlar derneği" ve "katılımcılar arasındaki MÜTF hastanesinde çalışan mezunlar aracılığıyla ulaşma" yolları da kullanılmıştır. Sonuç olarak KUG alan grubun %45'i (n=91), KUG almayan grubun ise %25,5'i (n=52) araştırma anket formunu doldurmuştur.

İki grubun anket formunda da demografik veriler, mezuniyet sonrası ilk 2 yılda bilimsel faaliyet durumu (sözeli ve poster bildiri sayıları), bilimsel araştırma ve mezuniyet öncesi öğrenci araştırmaları hakkında görüşleri sorulurken, KUG alan grupta ayrıca KUG içinde yer alan araştırma deneyimi hakkında geribildirimleri de istenmiştir.

Verilerin öncelikle sıklık dağılımları hesaplanmış, karşılaştırmalı analizlerde kategorik değerkenler için ki-kare testi, sürekli değerkenler için t-testi veya parametrik test varsayımları karşılanmadığında bu testlerin parametrik olmayan eşdeğerleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların %51,6'sı (n =72) kadın, yaş ortalaması 29,25±2,1'dir ve %67,7'si (n=91) KUG programını almıştır. %60,8'i (n=86) asistan, %21'i (n=30) uzman olarak çalışmaktadır ve %42'si (n=60) üniversite hastanesinde, %25,4'ü (n=36) ise eğitim ve araştırma hastanesinde görev yapmaktadır. Hekim olmaktan memnuniyet oranı %81,1'dir (n=116). KUG alan ve almayan grupların demografik özellikleri Tablo 1'de özetlenmiştir.

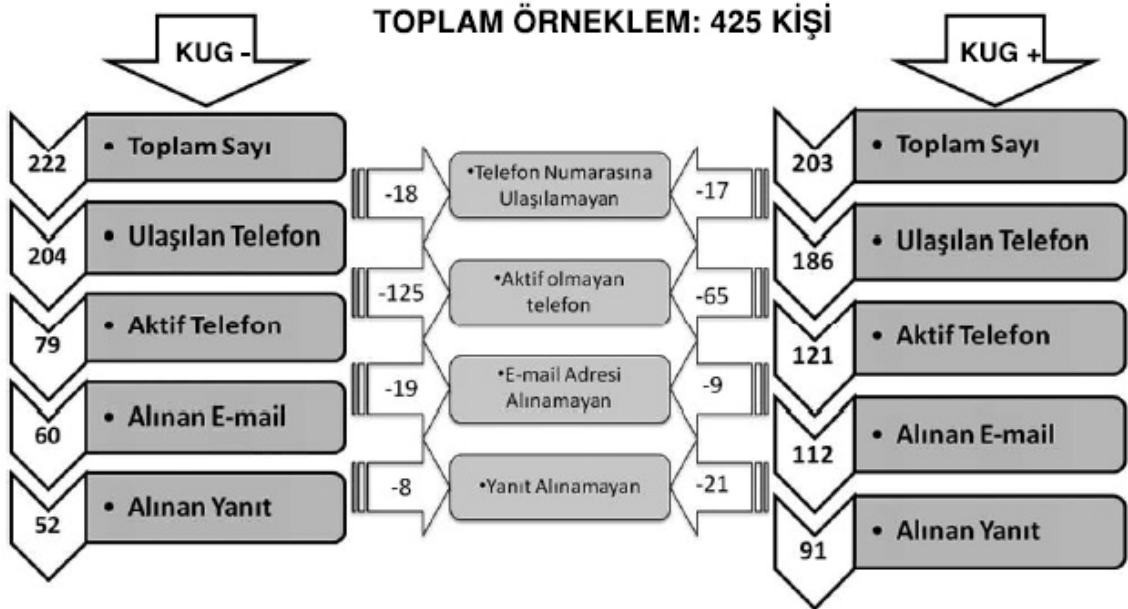
KUG almayan grubun %80,4'ü (n=41) mezuniyet öncesi halk sağlığı stajında yer alan zorunlu araştırma etkinliği hariç hiçbir bilimsel projede yer almamıştır. Bu grupta mezuniyet öncesi bilimsel bir projede yer almayanların %84,1'i (n=41) böyle bir projede yer almak istediğini belirtmiştir.

KUG alan grubun %87,9'u (n=80) katıldığı araştırma gruplarında kendisini grubun aktif bir üyesi olarak tanımlamakta ve %61,5'i (n=56) program dahilinde yapmış oldukları araştırmaları nitelikli bulmaktadır. Araştırma programına dahil olanların %90,1'i (n=82) bu deneyimi yaşamış olmaktan memnundur ve meslek hayatına katkısı olduğunu düşünmektedir. %87,9'u (n=80) her tıp öğrencisinin KUG benzeri bir deneyim yaşaması gerektiğini

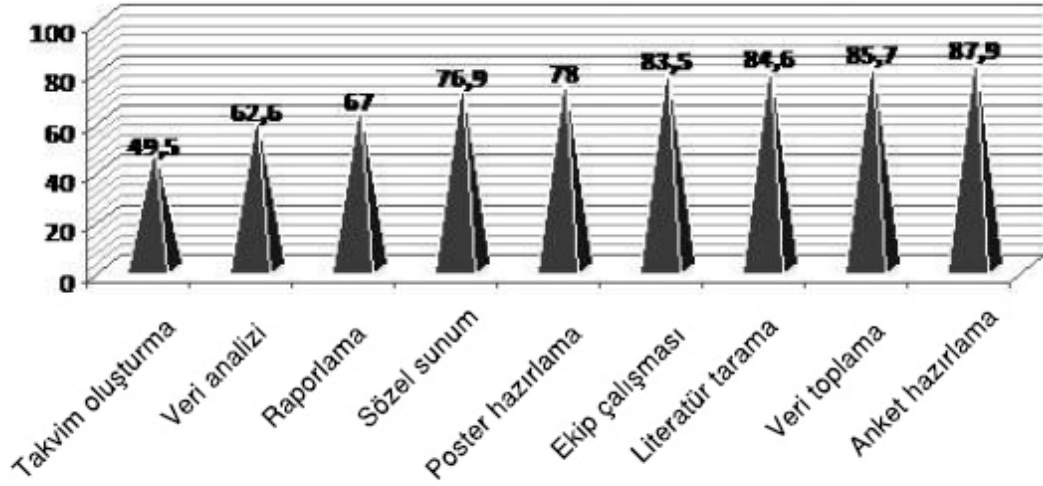
düşünürken, %3,3'ü (n=3) ise bu deneyimi gereksiz bulmaktadır. Programın kanıta dayalı tıp uygulamalarına katkı sağladığını düşünenler %80,3 (n=73), klinik pratiğe olumlu etkileri olduğunu düşünenler %71,4 (n=65) ve araştırmalara kişisel katkıda bulunmayı kolaylaştırdığını düşünenler %53,8'dir (n=49). Ayrıca %60,4'ü (n=55) bu deneyimin tıbbi araştırmaya ilgiyi arttırdığını ve araştırma becerilerine katkısının yeterli olduğunu belirtirken %26,4'ü (n=24) zamanlamasını erken bulmuştur. KUG alan grubun geri bildirimlerine göre araştırma deneyiminin gelişimine katkıda bulunduğu beceriler yüzdeleri ile birlikte Şekil 2'de verilmiştir.

KUG alan gruptan tıp eğitimi sırasında bir araştırma deneyimi yaşamamış olan meslektaşlarına göre, böyle bir eğitim almış-

deneyim yaşamış olmanın avantaj veya dezavantajları hakkında geri bildirim istenmiştir. Özet bulgular Tablo II'de yer almaktadır. KUG almayan grubun %66,7'si, alanların ise %50,5'i kendilerini tek başına bir bilimsel araştırmayı yürütecek yeterlilikte bulmaktadır ($x^2 = 6.34$ $p = 0.042$). Gelecekte bir bilimsel araştırmaya katılmayı düşünenlerin oranı ise KUG almış grupta %92,3 KUG almamış grupta %85,2'dir ($x^2 = 9.33$, $p = 0.009$). Grupların mezuniyet sonrası ilk 2 yıllık bilimsel aktiviteye katılma ve ilgileri Tablo III'te gösterilmiştir.

Şekil I : Katılımcıların çalışmaya alınma süresi

şekil 2 : Araştırma deneyiminin gelişimine katkıda bulunduğu beceriler

Tablo I : Katılımcıların demografik özellikleri

	KUG ALAN		KUG ALMAYAN	
Yaş (ortalama)*	28,05 ±1,36		31,35 ±1,52	
Cinsiyet**	%	n	%	n
Kadın	51,6	47	48,1	25
Mesleki Konum	%	n	%	n
Asistan	81,3	74	25,0	13
Pratisyen hekim	15,4	14	13,5	7
Uzman	-		57,7	30
řu an çalışmıyor	3,3	3	3,8	2
Çalışılan kurum (%)	%	n	%	n
Sağlık Ocağı	5,6	5	4,2	2
Devlet Hastanesi	3,3	3	50	24
Üniversite Hastanesi	53,3	48	20,8	10
Eğitim ve Araşt. Hastanesi	27,8	25	20,8	10
Özel Sağlık Kuruluğu	4,4	4	4,2	2
Diğer	5,6	5	-	
Hekim memnuniyeti **	%	n	%	n
Memnun olan	81,3	74	80,8	42

* fark istatistiksel olarak anlamlıdır (t testi; t=-13,28 p<0,001)

** gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

Tablo II : KUG alan grubun araştırma projesine ilişkin geri bildirimleri

Programın olumlu yönleri
<ul style="list-style-type: none">• Yaptığımız sözel sunumlar ve araştırmalar sayesinde kendine güvenli, kanıta dayalı tıbbın önemini kavramış olan, diğer üniversitelerden mezun yaşlıtlarımıza göre çok daha bilimsel, katıldığımız ortamlarda övgü alan nitelikli mezunlar olduk.• Toplum karşısında bir fikri savunma ve bu savı düzgün, etkin, hızlı ifade edebilme becerisi KUG programlarının okulumuz mezunlarına kattığı bir ayrıcalıktır.• Eř-kıdemlerimden bu konuda deneyimli ve hevesli olduğum için kliniğin en güzel araştırmasını yürütmem konusunda görevlendirildim.• Kendi Anabilim dalımızda tek başına çalışma yapabilen nadir kişilerden biriyim.• O yıllarda angarya gibi gördüklerimizin bizler için ne derece kıymetli olduğunu 'out of Marmara'da daha iyi anladım... Bu derslerin değeri bu bilgiler size gerçekten lazım olduğunda ancak anlaşılıyor maalesef.• Yaptığınız çalışmanın sonuçlarını SPSS gibi bir programda analiz etmek, raporlamak ve sunmak tecrübe ile nitelik kazanıyor. Bu tecrübeyi 1. sınıftan itibaren kazanmaya başlamak bence çok büyük bir ayrıcalık ve sizi diğerlerinden üstün kılan bir şey.• Araştırma yapmayı bilmek insana makale okurken de katkı sağlıyor bence. Hangi çalışmanın ne kadar geçerli olabileceğini anlamak daha kolay oluyor böylece...• Ekip halinde çalışma ve problem çözüme konularında becerilerimin diğer hekim arkadaşlarımdan daha iyi olduğunu düşünüyorum.• Araştırma ve tez konusunda korkum yok.• Sağlık iletişimi ajansında çalışıyorum. Okuduğum bilimsel yayınların metodolojisini incelediğimde dehşete kapıldığım çok oldu. Araştırma diye sunulan özetler, MaSCO özet kitapçığında bile göremeyiz gerçekten. Bu sayede Türkiye'nin diğer üniversiteleri ile Marmara'nın öğrencilerine verdiği bilimsel nosyon arasındaki farkı ve fakültemin bana sağladığı avantajı görmüş oldum.• Marmara'da yapmış olduğumuz çalışmalar řu anda yaptığımız çalışmalara model oluşturuyor.
Programın olumsuz yönleri
<ul style="list-style-type: none">• Anketle veri toplanması 1.yıl öğrencileri için başlangıç için ideal ama bizim klinikte kullandığımız analizler genelde karmaşık olma niteliğinde ki-kare gibi basit değil çok değişkenli analizlerle ve en az üç bağımsız değişkenle başa çıkıyoruz. Biraz da bu konulara değinilmeli çok yüzey kalınıyor.• KUG 'un bir eksiği bence bize kaliteli zaman yönetimi hakkında yeterli eğitim verilmiyor.• Bu uygulamayı eğiticilerin yetersizliği ya da ilgisizliği, materyal eksiklikleri ve zamanının erken olması nedeniyle oluşan bilgi ve tecrübe eksiği sebebiyle olumsuz buluyorum. Diğer ülkelerden örnek alınarak yapılan bu uygulamaların; verilen eğitimin kalitesinde örnek alınan sistemler seviyesine geldiğinde daha yapıcı olacağını düşünüyorum.• Makaleleri yöntemlerine göre değerlendirip yorum yapabilmek KUG'da değil de makale saatlerinde kazanılacak bir alışkanlık. Bu konuda eksik yetişmişiz gibime geliyor.• ...KUG adı altında zorunlu olarak tıp fakültesi öğrencisinin anketör gibi millete soru sorma peşinde koşması, ...alınan notun ortalamayı etkilemesi, öğrencilerin kafasında araştırma denilince anket koşullandırması gibi son derece yüzeysel ve anlamsız bir tanımlama belirmesi yılın en güzel aylarında, kısa bir dönem için de olsa geçici stres yaşamak, yetiştirememe korkusu, her grup üyesinin aynı ciddiyette olmayışı vs...• 6. sınıftaki halk sağlığı stajının araştırma planlama ve yürütme adına KUG'dan daha katkı sağlayıcı olduğunu düşünüyorum.

Tablo III : Mezuniyet sonrası aktivitelerin karşılaştırılması

	KUG ALAN	KUG ALMAYAN
Mezuniyet sonrası ilk 2 yılda yayınlanan poster ve sözel sunum ortalamaları (p>0.05)		
Poster* (Ort±SS)	3,3 ±5,6 (n=37)	4,7 ±4,2 (n=30)
Sözel sunum** (Ort±SS)	3,3 ±7,7 (n=29)	2,3±2,2 (n=25)
Kendisini bir bilimsel araştırmayı yürütecek yeterlilikte bulma durumu (x²=6.34, p=0.042)***		
Yeterli bulan	%50,5 (n=46)	%66,7(n=36)
Yeterli bulmayan	%44,0 (n=40)	%25,9 (n=14)
Mezun olduktan sonraki ilk iki yıl içinde aktif araştırmaya katılma durumu (p>0,05)***		
Katılan	%41,8 (n=38)	%59,6 (n=31)
Katılmayan	%57,1 (n=52)	%40,4 (n=21)
Gelecekte bir bilimsel araştırmaya katılmayı düşünme durumu(x²=9,33, p=0,009)***		
Katılmayı düşünen	%92,3 (n=84)	%85,2 (n=46)
Katılmayı düşünmeyen	%7,7 (n=7)	%9,3 (n=5)
Kendisini araştırma makalelerini kanıt düzeyi metodolojisine göre değerlendirebilecek yeterlilikte bulma durumu (p>0,05)***		
Yeterli bulan	%52,7 (n=48)	%51,9 (n=27)
Yeterli bulmayan	%41,8 (n=38)	%32,7 (n=17)

* t-testi **Mann-Whitney U testi *** Ki-kare testi

TARTIşMA

KUG alan grubun tamamına yakını bu deneyimden memnundur ve bu deneyimin meslek yaşantısına katkı yaptığını düşünmektedir. KUG araştırma deneyiminin en çok katkı yaptığını araştırma becerileri "literatür tarama", "anket hazırlama", "veri toplama" ve "ekip çalışması" iken (%80 ve üzeri), "takvim oluşturma" ve "veri analizi" becerilerine görece daha az katkı yaptığını (%65 ve altı) dile getirilmiştir. Literatürde benzer sonuçların ortaya konduğu makaleler vardır. Örneğin Houlden RL ve arkadaşlarının kendi araştırma programlarını değerlendirdikleri çalışmalarında katılımcıların %68'i raporlama, %53'ü literatür tarama, %47'si kanıt düzeyi ve metodolojisine göre değerlendirme, %43'ü hipotez kurma, %33'ü anket düzenleme, %32'si veri analizi ve %32'si ise sunum yapma becerilerinin geliştiğini belirtmiřtir⁷. Frishman ve arkadaşlarının yaptığını araştırmada ise mezuniyet öncesi öğrenci araştırma programlarına katılan öğrencilerin %90'ı makale yazma becerilerini arttırdığını, %85'i tıbbi araştırma üzerine kariyer yapma ilgilerini arttırdığını belirtmiřlerdir⁹.

Çalışmamızda mezuniyet sonrasındaki 2 yılda gerçekleştirilen sözel ve poster sunum ortalamaları karşılaştırıldığında KUG alan ve almayan gruplar arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Bununla birlikte KUG alan grubun daha fazla sözel, almayan grup ise daha fazla poster sunumu yapma eğiliminde olduğu

görülmüştür. Bilimsel kongrelerde sözel sunum yapmak için kongre bilimsel komitelerinin onayının gerektiği açıktır. Bununla birlikte sözel sunum gerçekleştirebilmek için araştırıcının sözel-poster tercihini sözel lehine kullanması kolaylaştırıcı olmaktadır. Dolayısıyla KUG alan grubun MaSCo (Marmara Tıp Öğrenci Kongresi) sürecinde sözel sunum becerilerini geliştirme şansı bulabilmiş olmaları, daha fazla sözel sunum tercihi yapmalarına yol açmış olabilir. Ayrıca KUG alan grup araştırma makalesini kanıt düzeyi ve metodolojisine göre değerlendirme konusunda kendisini daha yeterli bulma eğilimindedir. Farkların anlamlılık düzeyine ulaşamamasında örneklemin görece küçük olması da etkili olmuş olabilir. Nitekim Sarıkaya Ö. ve arkadaşlarının yapmış olduğu "Tıp mezunlarının gözünden tıp eğitimine bakış ve kendini değerlendirme" konulu bir araştırmada MÜTF ve İÜTF (İstanbul Üniversitesi Tıp Fakóltesi) mezunları karşılaştırılmış, araştırma planlama ve yürütme becerileri açısından MÜTF lehine anlamlı bir fark saptanmıřtır¹⁰. Çalışma grupları arasında araştırma yürütme yeterliliği konusunda KUG almayan grubun lehine anlamlı bir fark saptanmıştır. Bu değerken anketin yapıldığını zamana yönelik değerlendirmeyi yansıtmaktadır ve aradaki farkın muhtemel nedeni mesleki deneyim süresinin KUG almayan grupta daha uzun olması, KUG alanların büyük çoğunluğunun ise henüz asistan olması olabilir. Ayrıca KUG alan grubun araştırma becerileri açısından kendi yeterliklerini değerlendirme, içgörü

ve farkındalık düzeyleri çok daha gelişkin olabilir. Nitekim KUG programı kendi beceri yeterliliğini (örneğin, araştırma becerileri) değerlendirebilmeyi, yaşam boyu kendi öğrenme etkinliklerini düzenleme becerilerini geliştirmeyi destekleyen bir programdır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu her tıp öğrencisinin mezuniyet öncesinde yapılandırılmış bir araştırma deneyimi yaşaması gerektiğini düşünürken, KUG alan grup, araştırma deneyiminin kanıta dayalı tıp uygulamalarını günlük pratikte gerçekleştirebilmeyi ve araştırmalara kişisel katkıda bulunmayı kolaylaştırdığını düşünmektedir. Araştırma deneyimi ile benzer katkılar sağlanabileceğini ortaya koyan bir başka çalışmada birinci basamak hekimlerinin %89'u araştırma deneyiminin günlük klinik uygulamaları ve kanıta dayalı tıp uygulamalarını gerçekleştirmede yararlı olduğunu bildirmiřtir¹¹.

Ayrıca çalışmamıza katılan mezunlar bu deneyimin zamanlamasını genel olarak uygun bulmuş ve araştırmaya olan ilgiyi arttırıp araştırma becerilerini geliştirdiği belirtmişlerdir. KUG alan grupta mezuniyet öncesi araştırma programının gereksiz olduğunu düşünenlerin oranı oldukça düşüktür (%3). Açık uçlu alınan geribildirimlerde KUG programını alan grup bu deneyimin araştırma konusunda istekli, kendine güvenen, sınırlarını genişleten, toplum karşısında fikirlerini hızlı ve etkin ifade edebilen, bir araştırma makalesini eleştirel değerlendirebilen, araştırma ve tez korkusu yaşamayan ve ekip halinde çalışabilen hekimler yetiştirdiği düşüncelerini dile getirmişlerdir. Bu görüşler literatür ile uyumludur⁶. Tıp öğrencileri araştırma yapmaya teşvik edilmesi gerektiğini çünkü mezuniyet öncesi araştırmaların öğrencilere eleştirel ve mantıksal düşünmeyi öğrettiğini belirten yazarlar vardır¹². Hemşireler üzerine yapılan bir başka araştırmada bir yıllık bir araştırma deneyimi sonrasında katılımcıların klinik araştırma konusunda kendilerine güvenlerinin ve kanıta dayalı tıp uygulamaları ile klinik araştırmalara olan ilgilerinin arttığı gösterilmiştir¹³. Katılımcılarımızın verdiği olumsuz geribildirimlerde ise hekimlik hayatında karşılaşılan araştırmaların KUG araştırmalarına kıyasla daha karmaşık olması, grup üyelerinin gayretsizliğine bağlı yetiştirmeme korkusu ve not baskısı nedeniyle öğrenciler üzerinde stres yaratması ön plana çıkmaktadır.

Yüksek kalitede ve güvenli sağlık hizmeti sunumunun temelinde ekip çalışmasının yer aldığı bildirilmiştir¹⁴. Eğer paylaşılmış grup amaçları, tüm fikir ve düşüncelerin dile getirilebileceği güven ortamı varsa, açık bir iletişim için zaman ayrılabiliriyorsa iyi klinik uygulama ve mesleki tatmin daha kolay sağlanabilir¹⁵. Oysaki doktorlar genellikle bireysel kazanımların öne çıktığı ve ödüllendirildiği koşullarda eđitilmektedirler¹⁶. Bu bağlamda KUG programını alan katılımcıların mezuniyet öncesi araştırma deneyimini grup içinde çalışmayı öğrenmek anlamında yararlı bulmaları çok önemlidir. Grubun etkin çalışabilmesi için işlevsel ve işlevsel olmayan davranışları yaşayarak değerlendirme şansı elde edildiğinden, bu deneyimin profesyonel yaşamda ekip çalışmasına katkısı olması kuvvetle muhtemeldir.

Araştırmamızda mezuniyet öncesi araştırma deneyiminin mezuniyet sonrasındaki 2 yılda yürütölen bilimsel faaliyetler anlamında bilimsel araştırmalara aktif katılımı arttırdığı gösterilememişe de mezunlardan alınan geri bildirimler araştırma deneyiminin olumlu katkılarına işaret etmektedir.

KISITLILIKLAR

KUG almayan grubun mezuniyeti üzerinden uzun zaman geçmesi nedeniyle hatalı hatırlama (Recall bias) ihtimali artmış olabilir. Çalışmamızda ulaşmayı hedeflediğimiz mezun grubunun %50'sinden daha azına ulaşılabilmmiştir. Kısıtlı örneklem büyüklüğu kesin çıkarımlarda bulunabilmemizi güçleştirmiştir. Ayrıca çalışmamızda öğrenci araştırması deneyiminin meslek hayatına olumlu katkısı mezuniyet sonrası gerçekleştirilen sözel ve poster bildirimler üzerinden değerlendirilmiştir ve bu anlamda öğrenci araştırması deneyimi yaşayan ve yaşamayan gruplar arasında fark bulunamamıştır. Farklı parametreler kullanıldığında benzer sonucun alınıp alınmayacağı tartışmalıdır.

SONUÇ

KUG alanların bu programdan memnuniyeti yüksek düzeydedir. KUG araştırma deneyiminin araştırma becerileri ve kanıta dayalı tıp uygulamaları anlamında mesleki katkı sağladığı belirtilmiştir. Mezuniyet öncesi yaşanan araştırma deneyiminin mezuniyet sonrası ilk iki yılda bilimsel çalışmalara katılım açısından olumlu veya olumsuz bir etkisi gösterilememiştir.

KAYNAKLAR

1. Soteriades ES, Falagas ME. Comparison of amount of biomedical research originating from the European Union and the United States. *BMJ* 2005;331:192-4. doi: 10.1136 /bmj.331.7510.192-4
2. Rosenberg LE. Physician –scientists-endangered and essential. *Science* 1999;283:331-2. doi: 10.1126 /science.283.5400.331
3. Zemlo TR, Garrison HH, Partridge NC, Ley TJ. The physician scientist career issues and challenges at the year 2000. *FASEBJ* 2000;14:221-30.
4. Yavuz Gogas D, Çavdar S, Erenus M. Bir tıp faköltesinde eğitimin ve bilimsel araştırmaların 27 yıllık izlemi: Marmara Üniversitesi Tıp Faköltesi. *Marmara Med J* 2011;24:1-9. doi: 10.5472/MMJ.2010.01719.2
5. Reinders JJ, Kropmans TJ, Cohen-Schotanus J. Extracurricular research experience of medical students and their scientific output after graduation. *Med Educ* 2005;39:237. doi: 10.1111/j.1365-2929.2004.02078.x
6. Segal S, Lloyd T, Houts PS, Stillman PL, Jungas RL, Greer RB 3 rd. The association between students' research involvement in medical school and their postgraduate medical activities. *Acad Med* 1990;65:5303.

7. Houlden RL, Raja JB, Collier CP, Clark AF, Waugh JM. Medical students' perceptions of an undergraduate research elective. *Med Teach* 2004;26:659-61. doi: 10.1080/01421590400019542
8. Ünalın P, Kalaça S, Çifçili S ve ark. "Temel Hekimlik Uygulamalarının Öğretilmesi için Bir Program Modeli: Klinik Uygulamaya Giriş" Tıp Eğitimi Dünyası 2006; 22:10-16.
9. Frishman WH. Student research projects and theses: should they be a requirement for medical school graduation? *Heart Dis* 2001;3:140-4.
10. Sarıkaya Ö, Kalaça S, Salı S, Nalbant H, Bulut A. Looking at medical education through medical graduates' views and self assesjment, AMEE 2008. An international association for medical education; 2008 Aug 30 – Sept 3; Prague, Czech Republic; 2008:271-2.
11. Anders A, Anders B, Eva E, Juan M. Research methods course as a means of developing academic general practise. *Scandinavian Journal of primary health care* 2005;23:132-6. doi:10.1080/02813430510031351
12. Ville R, Ilkka H, Ilkka S. Research and medical students. *Medical Teacher* 2000; 22(2):164-7.
13. Ademsen L, Larsen K, Bjerregaard L, Madsen J K. Moving forward in a role as a researcher: The effect of a research method course on nurses' research activity. *Journal of Clinical Nursing* 2003;12: 442-50.
14. Sehgal NL, Fox M, Vidarthi AR, et al. The Triad for Optimal Patient Safety (TOPS) Project. A Multidisciplinary Teamwork Training Program: The Triad for Optimal Patient Safety (TOPS) Experience. *J Gen Intern Med* 2008; 23: 2053–7. doi: 10.1007/s11606-008-0793-8
15. Wake-Dyster W. Designing teams that work. *Australian Health Rev* 2001;24:34-41. doi:10.1071/AHO 10034
16. Reuben DB, Levy-Storms L, Yee MN, et al. Disciplinary split: A threat to geriatrics interdisciplinary team training. *J Am Geriat Soc* 2004;52:100–6. doi: 10.1111/j.1532-5415.2004.52272.x